

ABD'NİN ARTAN İLGİSİ VE RUSYA'NIN SESSİZLİĞİ: GÜNEY KAFKASYA

İlaha KHANTAMİROVA

-

Analiz No : 2026 / 10

20.02.2026

II. Dünya Savaşı sonrasında iki kutuplu bir yapıda şekillenen uluslararası sistemde, Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri uzun yıllar boyunca başlıca rakip güçler olarak karşı karşıya kalmıştır. 1991 yılında Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından dünya siyasetinde yeni bir dönem başlamış ve Rusyanın eski gücünü tamamen kaybedeceği yönünde değerlendirmeler yapılmıştır. Ancak Sovyetler Birliğinin halefi olarak konumlanan Rusya, federatif yapısı içinde yeniden toparlanarak özellikle eski Sovyet cumhuriyetleri üzerindeki etkisini önemli ölçüde sürdürmeyi başarmıştır. Bu etki, ekonomik ve kültürel alanların yanı sıra bazı durumlarda siyasi düzeyde de kendini göstermiştir.

Bölgenin Stratejik Önemi

Son dönemde yaşanan küresel gelişmeler, uluslararası sistemde yeni güç dengelerinin ortaya çıktığını göstermektedir. Bu bağlamda Güney Kafkasya ve Orta Asya, stratejik konumları, enerji kaynakları ve ulaştırma hatları bakımından taşıdıkları önem nedeniyle büyük güçlerin dikkatini yeniden üzerine çeken bölgeler arasında yer almaktadır.

Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında Avrupanın enerji güvenliği arayışlarının hız kazanması, Çinin artan ekonomik etkisi ve alternatif ticaret koridorlarının gündeme gelmesi; Doğu Avrupadan Karadenize, oradan Türkiye üzerinden Hazar havzasına ve Orta Asyaya uzanan bağlantı hattının stratejik görünürlüğünü artırmıştır. Bu çerçevede Azerbaycan, enerji kaynakları ve Hazar geçişli ulaştırma projeleri sayesinde trans-Avrasya bağlantısında merkezi bir konumda bulunmaktadır[1]. Ermenistan ise bölgesel normalleşme ve ulaşım hatlarının açılması durumunda bu ağın önemli bileşenlerinden biri olma potansiyeli taşımaktadır. Dolayısıyla Güney Kafkasya, yalnızca bölgesel bir rekabet alanı değil; Avrupa, Avrasya ve Hint-Pasifik sistemleri arasında giderek artan stratejik öneme sahip bir

geçiş coğrafyası olarak öne çıkmaktadır.

Abdnin Bölgeye Artan İlgisi

Son dönemde Güney Kafkasyanın yalnızca bölgesel değil küresel ölçekte etkisi bulunan enerji ve ulaşım projelerinin kesişim noktası haline gelmesi ABDnin bölgeye yönelik ilgisinin artmasına neden olmuştur.

2025 yılı içerisinde gerçekleştirilen diplomatik temaslar ve Washington merkezli görüşmeler, ABDnin Güney Kafkasyadaki gelişmeleri daha yakından takip ettiğini göstermektedir. Özellikle ABD Başkan Yardımcısı J. D. Vancein Ermenistan ve Azerbaycana gerçekleştirdiği ziyaret, Washingtonun bölgeye yönelik yüksek düzeyli ilk resmî teması olması bakımından dikkat çekicidir.

Ziyaret kapsamında Ermenistan ile enerji, güvenlik ve ekonomik iş birliği alanlarında görüşmeler yapılmış; nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımı ve savunma alanında teknik iş birliği konuları gündeme gelmiştir[2]. Bu temaslar, ABDnin Ermenistanı bölgesel ekonomik ve güvenlik mimarisi içerisinde daha istikrarlı bir aktör olarak konumlandırma arayışında olduğunu göstermektedir.

Benzer şekilde Azerbaycan ile de stratejik iş birliği çerçevesinde ekonomik ve teknolojik alanlarda temaslar gerçekleştirilmiştir. Enerji güvenliği, ulaştırma hatları ve yeni nesil teknolojiler, iki ülke arasındaki diyalogda öne çıkan başlıklar arasında yer almıştır.

Bu çerçevede söz konusu ziyaretler, ABDnin Güney Kafkasyayı yalnızca Rusya ile rekabet bağlamında değil; enerji güvenliği, alternatif ticaret koridorları ve bölgesel istikrar açısından da değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla Washingtonun bölgeye yönelik ilgisi, diplomatik görünürlüğün ötesinde stratejik bir yönelim olarak okunmalıdır.

Karabağ Savaşı Bölgenin Stratejik Gelişiminde Bir Kırılma Noktası mı?

2020 yılında kazanılan İkinci Karabağ Savaşı, Güney Kafkasyadaki güç dengeleri açısından önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Savaş öncesinde Ermenistan, ekonomik ve stratejik açıdan sınırlı seçeneklere sahip bir ülke görünümündeydi. Bölgesel bağlantı hatlarının dışında kalan ve güvenlik bakımından büyük ölçüde Rusyaya bağımlı bir yapı söz konusuydu.

Savaş sonrasında ortaya çıkan yeni tablo, Ermenistanın dış politika yönelimini yeniden değerlendirmesine yol açmıştır. Her ne kadar ülke içinde savaşı ağır bir mağlubiyet olarak değerlendiren kesimler bulunsa da sonrasında başlatılan diplomatik açılımlar ve barış görüşmeleri, Ermenistanın bölgesel projelere dahil olma yolunu açmıştır. Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri ile geliştirilen ekonomik ve siyasi temaslar da bu sürecin bir parçası olarak değerlendirilebilir.

Aynı süreç Azerbaycan açısından da stratejik sonuçlar doğurmuştur. Azerbaycan, toprak

bütünlüğünü yeniden tesis etmesinin ardından, ulaştırma ve ticaret hatları bakımından daha merkezi bir konuma gelmiştir.

Bu çerçevede Karabağ Savaşı yalnızca askerî bir çatışma olarak değil, Güney Kafkasyadaki jeopolitik ve jeo-ekonomik dengelerin yeniden şekillenmesine zemin hazırlayan yapısal bir kırılma olarak okunabilir. Nihai barış sağlandığında bölgenin uzun süredir donmuş bir çatışma alanı olmaktan çıkarak ticaret ve bağlantısallık ekseninde yeniden konumlanması söz konusudur.

Rusya ve İran Kendini Nasıl Konumlandırmakta?

Bölgenin küresel öneminin daha görünür hâle gelmesi ve ABDnin bölgeye yönelik ilgisini açık biçimde ortaya koyması çerçevesinde, bölgedeki önemli aktörler olan İran ve Rusyanın tutumu ayrı bir önem taşımaktadır.

Daha önce de değinildiği üzere İran, bölge ülkeleriyle dostane bir söylem geliştirmesine rağmen TRIPP projesini hem ekonomik çıkarları hem de ulusal güvenliği açısından bir tehdit olarak değerlendirmekte ve bu yaklaşımını zaman zaman resmî açıklamalarla dile getirmektedir. Bununla birlikte, İranın mevcut iç politik sorunları ve ABD ile sürdürdüğü çatışmalı süreç, Washingtonun bölgeye artan ilgisine etkili biçimde karşı koymasını zorlaştırmaktadır.

Öte yandan, uzun yıllara dayanan çatışma geçmişine sahip olduğu bir ülkenin sınırında TRIPP projesini başlatması ve komşu devletlerle yakın ticari ve askerî ilişkiler geliştirmesi, İran açısından stratejik bir kuşatma algısını güçlendirmektedir. Bu bağlamda Azerbaycan ve Ermenistan da kendi ulusal çıkarları doğrultusunda İrana yönelik politikalarında daha dengeli ve temkinli bir yaklaşım izlemektedir.

Rusya açısından bakıldığında, Ukrayna ile 2022den bu yana devam eden savaş, Moskovanın Güney Kafkasyada daha temkinli ve görece daha sessiz bir tutum benimsemesine yol açmıştır. Bunun ilk örneklerinden biri, Karabağ savaşı sırasında, en azından görünürde, savaşın gidişatına doğrudan müdahil olmamasıdır. Buna rağmen hem Azerbaycan hem de Ermenistan, Rusya ile ilişkilerinde de İrana benzer şekilde dengeli bir politika izlemeye çalışmıştır.

Azerbaycan ile zaman zaman yaşanan uçak ve diaspora krizlerine rağmen, bu sorunlar cumhurbaşkanları düzeyindeki temaslarla ele alınmış ve kamuoyuna yansıyan şekliyle yönetilebilir bir çerçevede tutulmuştur.

Ermenistan da Rusya ile ilişkilerinde dengeyi koruma çabası içinde olmuştur. Başbakan Nikol Paşinyan, çeşitli açıklamalarında Ermenistanın izlediği politikanın Rusyaya zarar vermeyi amaçlamadığını, ülkesinin yalnızca kendi ulusal çıkarları doğrultusunda hareket ettiğini ve Rusyaya karşı bir tutum içinde olmadığını ifade etmiştir. Bununla birlikte, Ermenistanın zaman içinde Rusyanın etkisini sınırlamaya yönelik adımlar attığı görülmektedir. Avrupa Birliği ve ABD ile ilişkilerin geliştirilmesi ve Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü içindeki konumunun fiilen zayıflatılması bu sürecin göstergeleri arasında

yer almaktadır. Ancak Erivan yönetimi, söz konusu adımların Rusya karşıtı bir politika anlamına gelmediğini özellikle vurgulamaktadır.[3]

Sonuç olarak, küresel ve bölgesel düzeyde ABDnin daha görünür hâle geldiği bir dönemde, Rusyanın görece daha geri planda kaldığı görülmektedir. Bu durumun büyük ölçüde Ukrayna savaşıyla bağlantılı olduğu açıktır. Bunun yanı sıra, Çin gibi diğer küresel aktörlerin yükselişi karşısında Rusyanın önceliklerini yeniden düzenleme ihtiyacının da bu tabloyu etkilediği değerlendirilebilir. Söz konusu yönelimin kalıcı mı yoksa konjonktürel mi olduğu, önümüzdeki dönemde bölgesel ve küresel gelişmelerin seyrine bağlı olarak netlik kazanacaktır.

**Görsel: EagleEyeExplore*

[1] The Great Eurasian Realignment: Russia Weakens, America Advances, 17 Şubat 2026, https://www.forbes.com/sites/kamranbokhari/2026/02/09/the-great-eurasian-realignment-russia-weakens-america-advances/

[2] Paşinyan ile Vance, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanımına ilişkin ortak bildiriyi imzaladı, 17 Şubat 2026, https://armenpress.am/tr/article/1241650

[3] В парламенте Армении заявили, что она «фактически вышла» из ОДКБ, 18 Şubat 2026, https://www.rbc.ru/politics/26/11/2025/692704329a79474ba503d4b5

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: KHANTAMİROVA, İlaha. 2026. "ABD'NİN ARTAN İLGİSİ VE RUSYA'NIN SESSİZLİĞİ: GÜNEY KAFKASYA." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2026 / 10. Şubat 20. Erişim Kasım 20, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Analiz/ABD-NIN-ARTAN-ILGISI-VE-RUSYA-NIN-SESSIZLIGI-GUNEY-KAFKASYA

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır